

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงทฤษฎี และแนวคิดที่นำมาใช้ประกอบการศึกษาดังนี้

2.1 ทฤษฎี และแนวคิด

2.1.1 แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชี

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบการเงิน

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.1.6 กรอบแนวคิดการศึกษา

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎี และแนวคิด

2.1.1 แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

หลังจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นผลให้แนวความคิดในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน โดยมีรัฐเป็น องค์หลักในการพัฒนามาเน้นการพัฒนาที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (ธวัช อนิลบล, 2549 : ออนไลน์) โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนคิด และแก้ปัญหาของตนเองให้พ้นจากวัฏจักรของความยากจน โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ปัญหาหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลให้ครัวเรือนไม่หลุดพ้นจากวงจรแห่งความยากจน การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพและปัญหาหนี้สิน จึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ถ้าไม่มีเงินหรือมีเงินทุนน้อย ส่งผลให้ผลผลิตและรายได้น้อย การดำรงชีพของครัวเรือนจะประสบปัญหา ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในที่สุด วิธีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยให้ประชาชนคิดและแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งได้รับการยอมรับว่าประสบผลสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนแบบยั่งยืนให้กับประชาชนได้ คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนของประชาชน (กรมการ
พัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2541:7)

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมตัวกันของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือตนเองและ
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์ แล้วนำมาสะสมรวมกันทีละเล็กละน้อยเป็นประจำ
อย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบ
อาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2517 ที่ตำบลขรัวม่วง
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” และมีการส่งเสริมให้มีการ
จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วประเทศ อาจจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันบ้างจนถึงปัจจุบัน

หลักการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและมี
ประสิทธิภาพจะต้องบริหารจัดการอยู่ภายใต้คุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ
ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกัน และความไว้วางใจกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
คือ ส่งเสริมให้มีการประหยัดและออมเงินในรูปเงินสัจจะ ให้บริการเงินทุน เพื่อสนับสนุนการ
ประกอบอาชีพและสวัสดิการ แก่สมาชิก ส่งเสริมให้มีความสามัคคี มีการทำงานร่วมกัน มีการ
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดทำเงินทุนด้วยตนเอง
(พงษ์นรินทร์ อัสวเสรณี และคณะ, 2541 : 8)

วัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. ส่งเสริมให้มีการประหยัดและออมเงินในรูปเงินสัจจะ
2. ให้บริการเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก
3. ให้มีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดการเงินทุนด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมให้มีความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. ให้มีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดการเงินทุนของตนเอง

หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการรวมกันซึ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มบุคคลที่
จะมาร่วมกันดังกล่าวจึงต้องเป็นที่รู้จักกันดี และเนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกลุ่มที่
ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ดังนั้นการรู้จักกันเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง
เข้าใจหลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตด้วย คือ

1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ คนไทยเรายึดความคิดหนึ่ง คือ อะไรก็ตามที่เป็นของราชการ
(ของหลวง) จะถือว่าเป็นของให้ฟรี ไม่ต้องคืนและไม่ต้องรับผิดชอบดูแลบำรุงรักษา กลุ่มออมทรัพย์จึง

เริ่มโดยการปลูกฝังให้ชาวบ้านเข้าใจว่า เจ้าของกลุ่มออมทรัพย์นั้นคือ พ่อแม่ พี่น้อง ประชาชนทุกคนใน หมู่บ้าน ตำบล ที่เป็นสมาชิก ผลประโยชน์ทุกบาททุกสตางค์ตกเป็นของสมาชิก การบริหารเป็นของ สมาชิก กรรมการพัฒนาชุมชนเป็นแต่เพียงผู้สนับสนุนให้ก่อตั้งโดยไม่มีงบประมาณสนับสนุนแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นในหลักการข้อแรกนี่จะเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่ากลุ่มออมทรัพย์ นั้น เป็นของประชาชนซึ่งจะสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของความรับผิดชอบในการดูแลเอาใจใส่จะเกิดขึ้น การเลือกผู้แทนที่จะมาเป็นคณะกรรมการบริหารก็จะได้คนดีมีประสิทธิภาพมารับผิดชอบการเงินของ สมาชิกมากขึ้น

2. การพึ่งพาตนเอง โดยการฝึกนิสัยการประหยัดแล้วนำมาออม เพราะสมาชิกกลุ่ม ออมทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายจน แต่คนจนมีคุณสมบัติพิเศษที่นำมาใช้ทำให้เกิดประโยชน์แก่ ตนเองและญาติมิตรได้หลายอย่าง เช่น

2.1 ความซื่อสัตย์ เพราะกลัวว่าถ้าไม่ซื่อสัตย์แล้วต่อไปจะทำมาหากินไม่ได้ ไปกู้ เงินใครก็พยายามเก็บหอมรอมริบนำไปคืนเพื่อว่าวันหน้าหากขาดสนจะได้ไปกู้ใหม่ จากจุดนี้จึงได้หยิบ ยกเอาประเด็น “สัจจะก่อให้เกิดทุน” ขึ้นมาใช้ โดยก่อนที่จะสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิตจะต้องตั้งสัจจะกับตนเองก่อนว่าเดือนหนึ่งจะออมกี่บาท เมื่อถึงกำหนดก็นำเงินสัจจะนั้นไป ผ่ากยังกลุ่ม ผลจากความซื่อสัตย์นี้จะทำให้ตนเองมีทุนสะสมเพื่อใช้ประกอบอาชีพต่อไป

2.2 ความทนอด เป็นคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งของคนจน หิวยังงิถ้าไม่มีกินก็ทนอด ได้ ไปทำไร่ทำนาเหนื่อยอยากจะกินทุกอย่างแต่เมื่อไม่มีก็ทนอดได้ สำหรับคนที่พอมีย่างเคยสูบบุหรี่ วันละซอง กินหมากวันละ 10 คำ ก็ให้ลดลงเป็นสูบวันละ 15 มวน ทอดเอา 5 มวน กินหมากวัน ละ 8 คำ ทนอด 2 คำ สิ่งที่ได้จากการทนอดนี้จะกลายมาเป็นเงินซึ่งสามารถนำไปสะสมไว้ทุกวัน จนเป็นเงินสัจจะสะสมสำหรับผ่ากกับกลุ่มได้ทุกเดือน เพราะฉะนั้นในส่วนนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า “ทน อดก่อให้เกิดทุน”

2.3 ความอดทน นับเป็นคุณสมบัติพิเศษของคนจนที่ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา เราจะ เห็นคนไทยโดยเฉพาะคนจนมีความอดทนสูง เช่น เวลาไปทำไร่ไถนา แขน ขา ถูกมิด จอบ เสียม ฟันเป็นแผลก็เอาใบสาบเสื่อผสมเหล้าปิดแผลแล้วทำงานต่อไปได้ การขายแรงงานในต่างประเทศก็ เช่นกัน คนไทยจะได้รับการพิจารณาจ้างก่อนคนอื่นเพราะคนไทยมีความอดทนสูงไม่เกียจงานจ้างทำ ไม้ใช้แบกปูนก็ได้ ส่วนแรงงานชาติอื่นนั้นจะทำเฉพาะตามข้อตกลงเท่านั้น จากคุณสมบัตินี้้อาจกล่าว ได้ว่า “ความอดทนก่อให้เกิดทุน” เช่นกัน

เมื่อนำเอาคุณสมบัติพิเศษ 3 ประการซึ่งมีอยู่ในชาวชนบทแต่ละคนมารวมกันเข้าใน รูปกลุ่มจะทำให้กลุ่มมีการรวมทุนกันมากขึ้น เพราะสามารถออมเงินได้ด้วยการประหยัดมีความทนอด

และอดทน และในส่วนบุคคลก็สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด เมื่อ “สัจจะ” “ทนอด” และ “อดทน” ก่อให้เกิด “ทุน” ทุนของแต่ละคนที่ได้มานี้อาจมีจำนวนไม่มากนัก แต่ถ้าหากไปชวนเพื่อนบ้านให้มาทำอย่างเดียวกัน เงินออมจะเพิ่มมากขึ้น แล้วก็จะเกิดการช่วยเหลือกันได้ในจำนวนที่มากขึ้นเป็นลำดับ

3. หลักคุณธรรม คุณลักษณะอีกอย่างหนึ่งของคนไทย คือ ความเห็นอกเห็นใจกัน ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีอยู่ในระดับที่สูงพอควร เมื่อได้มารวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เล่าถึงความเป็นอยู่ ความทุกข์ยากให้เพื่อนฟัง กลุ่มเพื่อนก็จะได้ว่าใครเดือดร้อนแค่ไหน เพียงใด คนที่เดือดร้อนมากกว่าจะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากเพื่อนเป็นอันดับแรกโดยการให้โอกาสกู้เงินก่อนคนอื่น ในด้านตัวสมาชิกก็ควรจะรู้ว่าตัวเองควรจะทำหรือไม่ เมื่อทำไปแล้วต้องเห็นใจเพื่อน คนอื่นที่ยังไม่ได้กู้และมีความเดือดร้อนเช่นกัน โดยการส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาที่ตกลงไว้กับกลุ่มเพื่อเงินนั้นจะได้หมุนเวียนไปสู่ทุก ๆ คน โดยหลักการนี้จะทำให้สมาชิกอยู่กันเป็นปึกแผ่น เพราะทุกคนรู้หน้าที่ ทุกคนมีความรับผิดชอบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม

4. หลักการควบคุมกันเอง หมายความว่าสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกคนจะต้องให้ความสนใจ ดูแลความเคลื่อนไหวของเพื่อนสมาชิก เช่น นาย ก. เลี้ยงไก่จริงหรือไม่ หากพบว่าไม่จริงก็ต้องช่วยกันตักเตือน หรือบอกให้กรรมการตรวจสอบไปดูพฤติกรรมของนาย ก. ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้น ก็คือ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม 5 ประการ อันได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

คุณธรรม 5 ประการดังกล่าวทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลสู่การเป็นอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมต่อไป (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2534)

ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

รัชชัย นารอบรู้ (อ้างถึงใน ทับทิม ชำนาญกิจ, 2545 : 17) ได้เสนอขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูล ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในทางเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การประกอบอาชีพ รายได้ การลงทุน และสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา ว่ามีอะไรบ้าง ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน แหล่งเงินทุน และการตลาด ให้หาทางแก้ปัญห โดยการวางแผนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3.1 นำความคิดเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่อให้สำนึกถึงปัญหาที่เขาประสบอยู่ว่าจะมีทางแก้ไขได้อย่างไร

3.2 รวบรวมผู้นำและฝึกอบรมให้เข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์อย่างแท้จริง

3.3 ให้ผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วนำแนวคิดเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไปเผยแพร่ต่อญาติมิตร เพื่อนฝูง หรือคนอื่น ๆ แล้วรวบรวมผู้สนใจไว้

ขั้นตอนที่ 4 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

4.1 นัดหมายผู้นำ ผู้ที่สนใจ สมัครใจและศรัทธาในวิธีการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้าร่วมประชุม และอธิบายวิธีการดำเนินงานอย่างละเอียดในทุกขั้นตอนให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟังอีกครั้ง แล้วดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น สมาชิกที่ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มครั้งแรกเรียกว่าสมาชิกก่อตั้ง

4.2 กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อถือเป็นข้อปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม กำหนดวันส่งสัจจะสะสม การนำเงินฝาก วันประชุม และอื่น ๆ ที่จำเป็น

4.3 เลือกลงตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

4.4 จัดทำทะเบียนและบัญชีต่าง ๆ ได้แก่ บัญชีเงินสด ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม บัญชีรายวันรับเงิน และบัญชีรายวันจ่ายเงิน

ขั้นตอนที่ 5 การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

5.1 การประชุมคณะกรรมการบริหาร การประชุมกันทุก 3 เดือน เพื่อปรึกษาหารือและแก้ปัญหาร่วมกัน

5.2 กรรมการแต่ละคณะประชุมกันเดือนละครั้ง

5.3 ควรจัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 6 เดือนต่อครั้ง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ในการประชุมทุกครั้งควรมีการเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกกลุ่มด้วย

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผลและนิเทศงาน พัฒนาการผู้รับผิดชอบจะต้องคอยติดตามพบปะคณะกรรมการและสมาชิกเป็นประจำ เพื่อให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างทันทั่วถึง

การบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะประกอบด้วยสมาชิกกลุ่ม และคณะกรรมการบริหาร โดยสมาชิกกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่มีภูมิลำเนาหรือทรัพย์สินที่ใช้ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน ตำบลที่จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ หรือเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ หรือผู้เยาว์ที่ได้รับคำยินยอมจากผู้ปกครอง หรือเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี หรือเป็นผู้ที่คณะกรรมการอำนวยการมีมติเห็นชอบให้รับเป็นสมาชิก หรือเป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

2. สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน และกลุ่มอื่น ๆ ที่ทางราชการสนับสนุนหรือรับรองฐานะและสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในนามกลุ่ม

3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร คหบดี นักพรต นักบวช พระภิกษุ สามเณร หรือผู้ที่สนใจการดำเนินงานของกลุ่มและสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นธุรกิจการเงินชนิดหนึ่ง que ดำเนินการ โดยความร่วมมือกันของสมาชิกหลายคน คือ กิจกรรมที่สมาชิกมาร่วมมือกันทำ เป็นการทำงานที่ต้องทำกับคนหมู่มาก และเงินจำนวนมากด้วย เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืนถาวรและต้องมีความเจริญก้าวหน้า การที่จะให้สมาชิกทุกคนมาบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะทุกคนก็ต้องมีงานประจำวันของตัวเอง ต้องมีภาระครอบครัว ฯลฯ ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์จึงให้สมาชิกด้วยตนเองเลือกตั้งเพื่อนสมาชิกที่มีคุณสมบัติ มีความรู้ มีความเสียสละขึ้นมาทำงานแทนสมาชิกทุกคน ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการบริหาร ทำงานให้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยไม่มีสินจ้างรางวัลใด ๆ ทั้งสิ้น (แต่เจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานประจำอาจมีค่าจ้างได้)

คณะกรรมการบริหารประกอบด้วยกรรมการ 4 คณะ ได้แก่

1. คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 5-9 คน มีหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก ตลอดเป็นตัวแทนของกลุ่มในการประสานงาน และติดต่อกับองค์กรภายนอก

1.1 ประธาน ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมใหญ่แก่สมาชิก การประชุมกรรมการบริหารการประชุมกรรมการอำนวยการ และการลงนามในเอกสารสำคัญต่าง ๆ

1.2 รองประธาน ทำหน้าที่แทนประธานหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

1.3 เรัญญิก รับผิดชอบการเงินของกลุ่ม

1.4 เลขานุการ ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนของกลุ่ม

1.5 กรรมการ ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ

1) พิจารณารับสมาชิก การรับฝากเงิน

2) กำหนดการประชุมใหญ่ทำงบดุลเสนอต่อที่ประชุมและแสดงผลงานให้ที่

ประชุมใหญ่รับทราบ

3) พิจารณากำหนดจำนวนเงินหุ้นสูงสุดที่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ จะถือหุ้นได้ไม่เกินกว่าของเงินทุนดำเนินการทั้งหมด

4) พิจารณากำหนดวงเงินสูงสุด ที่สมาชิกจะกู้ได้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความจำเป็นของสมาชิกส่วนรวม และไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินทุนดำเนินงาน

5) จัดสรรเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ก่อนการประชุมใหญ่

2. คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน 3-5 คน มีหน้าที่ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงินติดตามโครงการ และเร่งรัดหนี้สิน

หน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้คือพิจารณาคำร้องขอเงินกู้ของสมาชิก คณะกรรมการเงินกู้จะต้องมาประชุมพร้อมกันทุกครั้งที่มีการพิจารณาในคำร้องขอหรือในการเรียกสมาชิกผู้กู้มาปรึกษาหรือการตัดสินใจจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ให้ถือมติข้างมากเป็นการตัดสินใจของที่ประชุมให้เลขานุการเป็นผู้ทำและเก็บไว้เป็นความลับ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลติดตามความเคลื่อนไหวของสมาชิกผู้กู้เงิน ติดตามเยี่ยมเยียนช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหาไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้

3. คณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 3-5 คน มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีและผลการดำเนินงานของกลุ่ม

3.1 ประธาน

3.2 เลขานุการ

3.3 กรรมการ

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบชุดนี้เป็นผู้ตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกชนิด เช่น การบัญชี การเงิน เอกสารการประชุม ความสะดวกสบายของสมาชิก ลักษณะการทำงานมิใช่การจับผิด แต่เป็นการป้องกันหรือหาทางแก้ไขร่วมกัน ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่สมาชิกและกลุ่มเป็นส่วนรวม การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ใช้การลงคะแนนเสียงเป็น

เอกฉันท์ มีสิทธิ์สั่งพักคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่ง เมื่อเห็นว่ากรรมการคนนั้น เริ่มส่อทุจริต หรือไม่ซื่อสัตย์ต่อส่วนรวม โดยมีพยานหลักฐานที่สามารถรายงานให้สมาชิกในที่ประชุมใหญ่วิสามัญทราบได้ทุกครั้งที่มีการประชุมหรือการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องทำบันทึกรายงานเสนอให้คณะกรรมการอำนวยการทราบ

4. คณะกรรมการส่งเสริมจำนวนขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก และระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม มีหน้าที่ชักชวนผู้สมัครใจ สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตแก่สมาชิกประสานงานระหว่างสมาชิกกับกลุ่มและกลุ่มกับสมาชิกให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

4.1 ประธาน

4.2 เลขานุการ

4.3 กรรมการ

คณะกรรมการชุดนี้เป็นกรรมการที่มีความหมายที่สุดต่อกลุ่มออมทรัพย์ในอันที่จะทำให้กลุ่มเจริญก้าวหน้ามั่นคงสืบไป คือ การให้ความรู้แก่สมาชิกได้เพื่อสร้างความเข้าใจอันถ่องแท้ในหลักการของกลุ่มและพัฒนาคุณธรรมประจำตัวของสมาชิกทั้งหมด จึงสามารถจะเชิญผู้มีความรู้มาเป็นวิทยากร หรือเป็นที่ปรึกษาของคณะก็ได้ กรรมการจะมีจำนวนเท่าใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละกลุ่ม ถ้ามีสมาชิกและอยู่ห่าง ๆ กันก็ควรมีกรรมการมากขึ้นด้วย

หน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริม

1) ให้การศึกษาอบรมทั้งสมาชิกเก่าและใหม่ และผู้สนใจอื่น ๆ ให้เข้าใจและรู้ซึ่งถึงเจตนารมณ์ และอุดมการณ์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2) ชักชวนบุคคลที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกันเข้าเป็นสมาชิก

3) แลกผลงานและบริการของกลุ่มให้บุคคลภายนอกได้ทราบเป็นประจำ

4) ออกเยี่ยมเยียนสมาชิกเพื่อกระชับความสัมพันธ์

5) บริการการศึกษาโดยติดต่อเชิญวิทยากรในการให้ความรู้แก่สมาชิก

6) เสนอความเห็นในการรับหรือไม่รับสมาชิกผู้เริ่มทดลองสัจจะเข้าเป็นสมาชิก

ถาวรของกลุ่มต่อคณะกรรมการอำนวยการเพื่อประกอบการพิจารณา

การเงินของกลุ่ม

1. เงินทุน ได้จาก

1.1 เงินค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และเงินค่าปรับผิดสัญญาการส่งคืนเงินกู้

1.2 เงินที่สมาชิคนำมาสะสมซึ่งจะผลัดเข้าเป็นค่าหุ้น

1.3 เงินที่รับฝาก เงินกู้ยืม

1.4 เงินอุดหนุน และเงินทุนหมุนเวียนจากทางราชการและองค์การอื่น ๆ

1.5 เงินรายได้อื่น ๆ

2. การเก็บรักษาเงินทุน เก็บได้ 2 วิธี คือ

2.1 ฝากธนาคารกรุงไทย หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเปิดบัญชีเงินฝาก 2 บัญชี คือ

2.1.1 บัญชีเงินฝากประจำได้แก่ เงินสัจจะของสมาชิก เงินบริจาคที่บริจาคเป็นเงินสะสม เงินยืมจากเงินทุนหมุนเวียนพัฒนาชุมชน

2.1.2 บัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์หรือเพื่อเรียก ได้แก่ เงินค่าสมัครค่าธรรมเนียมบริการต่าง ๆ และค่าปรับ

2.2 กลุ่มเก็บรักษา ถ้ากลุ่มมีความสามารถเก็บรักษาเงินได้ด้วยความปลอดภัยก็สามารถเก็บไว้กับกลุ่มได้ โดยเก็บไว้ที่ประธานกลุ่ม หรือற்றுญิก ซึ่งประธานและกรรมการรับรู้ร่วมกันแต่ไม่ควรเก็บไว้มาก เฉพาะกรณีฉุกเฉินเท่านั้น และต้องมีหลักฐานการเก็บเงินที่ตรวจสอบได้ กิจกรรมของกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์สามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสมาชิกได้หลายกิจกรรม โดยจำแนกกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมด้านธุรกิจ ได้แก่ การกู้ยืมเงิน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ยุ่งฉาง โรงสีข้าว ศูนย์สาธิตการตลาด (ร้านค้าชุมชน) สถานีบริการน้ำมัน โรงงานน้ำดื่มสะอาด ผลิตภัณฑ์ระลึก การรับช่วงการผลิต เป็นต้น

2. กิจกรรมด้านสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ธนาคารข้าว ให้ทุนการศึกษา ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ ฌาปนกิจสงเคราะห์และอื่น ๆ

3. กิจกรรมด้านการพัฒนาสมาชิก ได้แก่ การฝึกอบรมสัมมนาสมาชิก การศึกษาดูงาน สนับสนุนสมาชิกเป็นผู้นำท้องถิ่นระดับต่าง ๆ สนับสนุนสมาชิกเข้ารับการอบรมสัมมนา การร่วมจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและตำบล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงิน และนำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ โดยลดภาระการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

2. พัฒนาคณะให้มีคุณธรรม 5 ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. ฝึกประสบการณ์การบริหารเงินทุน ให้กับบุคคลในชุมชน
4. พัฒนาศักยภาพของคนในด้านต่าง ๆ เช่น การเป็นผู้นำ การปกครอง ตามระบบประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา คิดและแก้ปัญหาของตนเองด้วยวิธีการทำงานร่วมกัน

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชี

วิลโด วีระปรีย และคณะ (2549 : 1-3) ได้ให้ความหมาย ระบบบัญชี คือ ระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินอันประกอบด้วยแบบฟอร์ม หรือเอกสารต่าง ๆ บันทึกทางการบัญชี รายงาน ตลอดจนวิธีการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการเงินของกิจการแห่งใดแห่งหนึ่งให้แก่ฝ่ายจัดการ เพื่อช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถปฏิบัติหน้าที่อันอยู่ในความรับผิดชอบของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี และเพื่อเสนอข้อมูลแก่บุคคลภายนอกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ส่วนราชการ เป็นต้น

ส่วนประกอบของระบบบัญชี

1. เอกสารและบันทึกทางการบัญชีซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 แบบฟอร์มต่าง ๆ เช่น ใบกำกับสินค้า (Invoice) ใบสำคัญส่งจ่าย (Vouchers) ใบเสร็จรับเงิน (Receipt) ฯลฯ แบบฟอร์มเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ในงานประจำวันของกิจการ และใช้เป็นหลักฐานในการลงบัญชีด้วย
 - 1.2 สมุดลงรายการเบื้องต้นหรือสิ่งอื่นที่ใช้ทดแทน สมุดลงรายการเบื้องต้นนี้จะใช้ลงบันทึกรายการที่เกิดขึ้นครั้งแรก สมุดลงรายการเบื้องต้น ได้แก่ สมุดเงินสดรับ สมุดเงินสดจ่าย สมุดซื้อ สมุดขาย สมุดรายวันรายได้ ฯลฯ
 - 1.3 บัญชีแยกประเภท ซึ่งใช้ลงรายการที่ผ่านมาจากสมุดลงรายการเบื้องต้นตามข้อ 2
 - 1.4 รายงานหรือแบบต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเสนอต่อฝ่ายจัดการ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้และส่วนราชการ เช่น รายงานการขาย รายงานเงินสดรับ งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม และงบดุล เป็นต้น
2. วิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้แบบฟอร์มการลงรายการในสมุดรายวันบัญชีแยกประเภท และการทำรายงาน
3. เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ เพื่อช่วยประหยัดเวลาและลดข้อผิดพลาดอันเกิดจากการดำเนินงาน เครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคำนวณเลข เครื่องจักรลงบัญชี คอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ

ฝ่ายพัฒนาเงินทุนกองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กรมพัฒนาชุมชน (อ้างถึงใน อนุกรมพรณ ดิษฐ์สันเทียะ, 2544: 15) ให้ความหมายของระบบบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตว่าเป็น บัญชีที่ได้ปรับปรุงจากหลักบัญชีสากลให้เป็นรูปแบบที่ง่ายขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับผู้จัดทำ คือ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แต่อย่างไรก็ตามก็ยังได้นำหลักการของบัญชีสากลที่เรียกว่า “ระบบบัญชีคู่” มาใช้ด้วย โดยได้กำหนดให้มีบัญชีหลักรวม 3 เล่มด้วยกันคือ

1. บัญชีเงินสด ใช้ชื่อว่า “บัญชีเงินสด บัญชีเงินฝากธนาคาร” ใช้อักษรย่อ “ส” เป็นบัญชีขั้นต้น ใช้ลงรายการรับ-จ่าย เมื่อมีการรับหรือจ่ายเป็นเงินสด บัญชีเงินสดนี้ได้นำบัญชีเงินฝากธนาคารมารวมได้ด้วยกัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่อง คือ ช่องเงินสด ช่องบัญชีเงินฝากประจำ และช่องบัญชีเงินออมทรัพย์
2. บัญชีรายวันรับ ใช้ชื่อบัญชีว่า “บัญชีรายได้และหนี้สิน” ใช้อักษรย่อ “ร” เป็นบัญชีแยกประเภทใช้สำหรับบันทึกรายการรับเงินทุกประเภท ซึ่งแยกเอาเฉพาะรายการรับเงินจากบัญชีเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยแยกประเภทรายรับไว้เป็นช่อง ๆ ตามประเภทของรายได้ที่ได้รับ เมื่อได้รับเงินประเภทใด ก็ให้นำจำนวนเงินที่ได้รับลงในช่องรายได้ประเภทที่ได้รับนั้น ๆ

บัญชีรายได้และหนี้สินแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ช่องรายได้ เป็นรายได้อันเกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ยเงินกู้ เงินบริจาค ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ช่องหนี้สิน เป็นการรับเงินอันก่อให้เกิดเป็นหนี้สินของกลุ่มฯ ขึ้น เนื่องจากรายได้ที่ได้รับนี้กลุ่มมีภาระที่จะต้องจ่ายคืนให้กับเจ้าของเงินเมื่อครบกำหนด หรือเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิกได้แก่เงินสัจจะสะสม เงินสัจจะสะสมพิเศษ เงินกู้ธนาคารฯ

ส่วนที่ 3 ช่องบัญชีทุน ช่องนี้ใช้สำหรับบันทึกเงินทุนต่าง ๆ ที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้กันไว้จาก กำไรสุทธิ ได้แก่ ทุนสำรอง ทุนสาธารณะ ทุนขยายงาน เป็นต้น รวมทั้งเงินทุนของกลุ่ม เงินทุนต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีทะเบียนคุมแต่ละประเภทไว้ให้ชัดเจน เพื่อตรวจสอบได้ว่าทุนแต่ละประเภทมีการใช้จ่ายอย่างไร และมียอดคงเหลือเท่าใด

3. บัญชีรายวันจ่าย ใช้ชื่อบัญชีว่า “บัญชีค่าใช้จ่ายและสินทรัพย์” ใช้อักษรย่อ “จ” เป็นบัญชีแยกประเภทเช่นกัน ใช้สำหรับบันทึกการจ่ายเงิน ซึ่งแยกเอาเฉพาะรายจ่าย จากบัญชีเงินสดมาลงในบัญชีเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยแยกประเภทรายจ่ายเป็นช่อง ๆ เช่นเดียวกับบัญชีรายวันรับ เมื่อได้จ่ายเงินประเภทใด ก็ให้นำจำนวนเงินที่จ่ายลงในช่องรายจ่ายนั้น ๆ

บัญชีค่าใช้จ่ายและสินทรัพย์ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ช่องรายการเป็นรายการอันเกิดจากการดำเนินการของกลุ่ม ได้แก่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าพาหนะ ดอกเบี้ยเงินฝากของสมาชิก ดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร เงินปันผลและเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก ฯลฯ

ส่วนที่ 2 ช่องสินทรัพย์ เป็นรายการที่มีได้จ่ายขาด แต่เป็นการจ่ายเงินซึ่งกลุ่มจะได้รับเงินส่วนนั้นกลับคืนเมื่อครบกำหนด หรือเป็นการจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินอื่น ๆ ได้แก่ การจ่ายเงินให้สมาชิกกู้ (ลูกหนี้) การนำเงินไปลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือการจ่ายเงินซื้อสินทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น

สินทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในส่วนที่ 2 คือ ช่องสินทรัพย์นี้จะต้องมีทะเบียนคุมการรับจ่ายสินทรัพย์แต่ละประเภทเช่นกัน เป็นต้นว่า บัญชีลูกหนี้ก็ต้องทำทะเบียนคุมลูกหนี้เป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบว่าลูกหนี้แต่ละคนมีเงินค้างชำระเป็นจำนวนเท่าใด

นอกจากบัญชีหลัก 3 เล่ม ดังกล่าวแล้ว ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องจัดทำบัญชีย่อย และสมุดช่วย เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพการเก็บรักษาเงินให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนำไปฝากธนาคาร โดยให้นำรายได้ต่อไปนี้ฝากไว้ในบัญชีฝากประจำ คือ เงินสัจจะสะสม เงินสัจจะสะสมพิเศษ เงินฝากหุ้นพิเศษ

กล่าวโดยสรุป ระบบบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในรูปของเงินสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยการนำระบบบัญชีตามหลักสากลมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อช่วยให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบการเงิน

การจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ถนอม พรหมอร่าม (อ้างถึงใน ถนอมพรรณ ดิษฐ์สันเทียะ , 2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตว่าเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเงิน กรรมการพัฒนาชุมชนมุ่งหวังที่จะให้เป็นสถาบันทางการเงินของชุมชน และใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องจัดระบบควบคุมการเงินให้รัดกุมมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการเสียหายอันอาจเกิดจากความบกพร่องในการบริหารงานของคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมทางการเงินก็คือ “บัญชี” เพราะบัญชีจะสามารถแสดงรายการและฐานะทางการเงิน

ของกลุ่มว่าก้าวหน้า ทรงตัว หรือตกต่ำประการใด ก็จะเป็นเกราะป้องกันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเงินได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นหลักฐานสามารถให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ตลอดเวลา จะเห็นได้จากทุกสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเงินไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร แม้แต่กลุ่มเครดิตยูเนียน และโดยเฉพาะธนาคาร ซึ่งจะมีระบบบัญชีเป็นระบบเดียวกันทุกสถาบัน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีระบบบัญชีเดียวกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ให้เป็นแนวเดียวกัน เพื่อจะได้ง่ายแก่การติดตามสนับสนุนและตรวจสอบ

วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- 1) เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมการเงินให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
- 2) เป็นเครื่องแสดงว่า กรรมการของกลุ่มผู้รับผิดชอบในการรับจ่ายและเก็บรักษาเงินได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่เพียงใด
- 3) เป็นหลักฐานให้ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบรายรับ-จ่ายว่าเป็นไปโดยสุจริตและถูกต้อง
- 4) ให้ตัวเลขและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน เช่น รายได้ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนฐานะการเงินของกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบผลงานที่ได้รับกับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไป
- 5) ตัวเลขและข้อความประกอบประโยชน์แก่กลุ่มในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

และกิจกรรมเครือข่ายเป็น

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงิน จึงต้องมีการจัดทำ “บัญชี” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันความบริสุทธิ์และผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบว่า กลุ่มมีแนวโน้มก้าวหน้า ทรงตัว หรือขาดทุน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ “บัญชี” ยังช่วยให้ง่ายต่อการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติโดยตรง เช่น เற்றுญิกกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม คณะกรรมการตรวจสอบตลอดจนง่ายต่อการติดตามให้คำแนะนำและส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยในการจัดทำบัญชีนั้น มีหลักและวิธีการในรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย ซึ่งผู้จัดทำและผู้ส่งเสริมจักต้องมีความรู้และเข้าใจไว้เป็นเบื้องต้นในประเด็นสำคัญ อาทิเช่น ความหมายของคำที่เป็นศัพท์เฉพาะทางการบัญชี ระบบบัญชี และคำแนะนำในการจัดทำบัญชี ซึ่งได้แก่ ความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

- 1) สินทรัพย์ หมายถึง มูลค่าของทรัพย์ที่ได้เข้ามา อันได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้เงินกู้สามัญ ลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน เงินให้กิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ยืม (ศูนย์สาธิตธนาคารข้าว กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงปลา ฯลฯ) ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เป็นต้น

- 2) หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับมาและผู้ผันว่าจะต้องจ่ายคืน ได้แก่ เงิน สัจจะสะสมทรัพย์ เงินสัจจะสะสมเพิ่มเพื่อลงทุน (เพิ่มหุ้น) เงินกู้จากธนาคาร เงินกู้จากแหล่งอื่น
- 3) ทุน หมายถึง ส่วนของเจ้าของ (ปลอดจากหนี้สิน) เช่น กำไรที่เหลือจากจ่ายปัน ผลและเฉลี่ยคืน ทุนอาจแบ่งออกหลายประเภทตามระเบียบของกลุ่ม เช่น ทุนสำรองขยายกิจการ ทุน สาธารณะประโยชน์ ทุนสำรองหนี้ เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน
- 4) รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่ได้มาโดยไม่มีข้อมูลผู้ผันว่าจะต้องคืน เช่น เงิน บริจาค ดอกเบี้ยรับ ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ฯลฯ
- 5) ค่าใช้จ่าย หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายเพื่อบริหารงาน เช่น ค่าเครื่องเขียน แบบพิมพ์ ค่าพาหนะ ดอกเบี้ยจ่าย ฯลฯ
- 6) สมการบัญชี หมายถึง สมการที่แสดงจำนวนสินทรัพย์ กับหนี้สินและทุน โดย จำนวนสินทรัพย์จะมีค่าเท่ากับหนี้สินรวมกับทุนเสมอ

สมการบัญชี เหตุที่ต้องเรียนรู้สมการบัญชี เพราะว่า สมการบัญชีเป็นเครื่อง ยืนยันการลงบัญชีว่าเป็นการลงระบบบัญชีคู่ ซึ่งหมายถึงทุก ๆ รายการทางการเงินที่เกิดขึ้น จะต้อง บันทึกรายงานเงินลงในบัญชี 2 บัญชีทุกครั้งไป ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการตรวจสอบหา ข้อผิดพลาด ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน}$$

- 7) งบดุล คือ งบการเงินที่แสดงให้กลุ่มทราบว่า ณ วันใดวันหนึ่ง (เช่น ณ วันที่ 31 มกราคม 2552) กลุ่มมีสินทรัพย์ หนี้สิน ทุนประเภทใดบ้าง จำนวนเงินเท่าใด ถ้าสินทรัพย์มี จำนวนมากกว่าหนี้สินและทุนแสดงว่ากลุ่มมีกำไร ถ้าตรงกันข้ามแสดงว่าขาดทุน

- 8) งบกำไรขาดทุน คือ งบการเงินที่แสดงให้กลุ่มทราบว่า เมื่อสิ้นสุดรอบปีทาง บัญชี (เช่น สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2552) กลุ่มมีรายได้ รายจ่ายประเภทใดบ้าง จำนวนเงินเท่าใด ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย แสดงว่ามีกำไร ถ้าตรงกันข้ามแสดงว่าขาดทุน

นุชจรี พิเชษฐกุล (2548 : 3-5) ได้ให้ความหมาย งบการเงิน (Financial statement) หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ไม่ว่าจะรายงานโดยงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบหรือหมายเหตุ ประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่น

งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ เพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินสำหรับนำไปใช้ในการ ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ใช้งบการเงินจะต้องประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด รวมถึงจังหวะเวลาและความแน่นอนของการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดนั้นจากข้อมูลที่ได้รับจากงบการเงิน ดังนั้น งบการเงินจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

1. ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและความสามารถในการในอดีตของกิจการในการใช้ทรัพยากรดังกล่าว โครงสร้างทางการเงิน สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปซึ่งมีผลต่อฐานะการเงิน โดยทั่วไปข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบดุล
2. ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานเป็นข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการ ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบกำไรขาดทุน
3. การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการแสดงรายละเอียดแยกเป็นกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบกระแสเงินสด

ทิวศุตา คมวงศ์วิวัฒน์ (2551 : บทนำ) ได้ให้ความหมายของวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของงบการเงินได้ดังนี้คือ แม่บทการบัญชีได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงบการเงิน คือ งบการเงินจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกประเภทในการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

องค์ประกอบของงบการเงินคือ การจัดประเภทรายการทางบัญชีแยกแสดงตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจที่แสดงถึงผลกระทบทางการเงิน

แม่บทการบัญชีได้กำหนดองค์ประกอบของงบการเงินมี 5 ประเภท ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย

องค์ประกอบที่แสดงถึงการวัดฐานะทางการเงินในงบดุล ได้แก่

1. สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต
2. หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ
3. ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน ได้แก่

4. รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชี ในรูปกระแสเข้าหรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของผู้ถือหุ้น

5. ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชี ในรูปกระแสออกหรือการลดค่าของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการแบ่งปันส่วนทุนให้ผู้มีส่วนร่วมในส่วนของผู้ถือหุ้น

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

มัลลิกา ตันหอม และอดิศักดิ์ พันธุ์หอม (2545 : 55-57) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารจะครบวงจรหรือสมบูรณ์ที่สุดหากมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามแผนงานของผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เนื่องจากการควบคุมดูแลเป็นการตรวจสอบ ติดตาม การรายงาน การวัดและประเมินผล ซึ่งจะนำเข้าสู่วงจรของการวางแผนในลักษณะการปรับปรุง

ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว (2537 : 96) ได้อธิบายว่า ความสำคัญของการควบคุมในองค์การใด ๆ ก็ตาม แม้ว่าจะมีการจัดโครงสร้างขององค์การ มีการวางแผนงาน มีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการอำนาจการ มีการสอนงาน ฯลฯ แล้วก็ตามแต่ การปฏิบัติงานอาจไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากความบกพร่องในหน้าที่การงานโดยไม่ได้เจตนา และบางครั้งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการบางอย่าง เช่น ความไม่สนใจในงาน การเจตนาที่จะกระทำผิด ฯลฯ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการควบคุมเพื่อสร้างสรรค์องค์การ การควบคุมเป็นการบังคับหรือกำกับให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตามแผนงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การควบคุมไม่ใช่การคอยจับผิดแต่เป็นการดูแลเพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ลักษณะของการควบคุมมีดังนี้

- 1) ดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดไว้
- 2) เป็นการประสานงานในการปฏิบัติงาน
- 3) มุ่งหมายให้การปฏิบัติงานตรงตามวัตถุประสงค์ นโยบายและได้มาตรฐาน
- 4) แก้ไขและขจัดปัญหาในการปฏิบัติงาน

Galloway, D.J. (1994) ได้กล่าวถึงการควบคุมภายใน (Internal Control) หมายถึงแผนจัดแบ่งส่วนงาน วิธีการปฏิบัติงานที่ประสานกัน และมาตรการต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติในกิจการ เพื่อดูแลรักษาสินทรัพย์ ตรวจสอบความถูกต้อง และความเชื่อถือได้ของข้อมูลทางบัญชีอย่างทันเวลา เพื่อช่วยนำพา

องค์กรให้บรรลุถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ ซึ่งจะทำให้ความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินงานดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ตามแนวคิดของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission หรือ COSO ที่ให้การรับรองในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- 2) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน
- 3) การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันทร์เพชร (2548 : 5-9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของโคโซ 5 ข้อที่สำคัญ คือ

- 1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (The control environment)

สภาพแวดล้อมของการควบคุม หมายถึง นโยบาย วิธีการและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการควบคุมภายในของกิจการ เช่น ความซื่อสัตย์และจริยธรรมของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ ปรัชญาการทำงานของผู้บริหาร โครงสร้างการจ้างองค์กร การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ นโยบายการจัดการด้านบุคลากร

- 2) การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment)

กิจการต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายใน เช่น พนักงานไม่มีประสิทธิภาพ การทุจริตในองค์กร และปัจจัยภายนอก เช่น สภาพเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย คู่แข่งขัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารจึงต้องหามาตรการเพื่อจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว โดยการระบุถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หลังจากนั้นจึงพัฒนาวิธีการเพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น การจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่สำคัญ อาจช่วยป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตและข้อผิดพลาดในระดับหนึ่ง การบริหารสินค้าคงเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยป้องกันความเสี่ยงที่สินค้าคงเหลือมีมากเกินไป การทำสัญญาซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า ช่วยป้องกันผลขาดทุนจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การวิเคราะห์ก่อนอนุมัติการให้สินเชื่อ และมาตรการการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดหนี้สูญ

- 3) กิจกรรมการควบคุม (Control activities)

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง นโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนกิจกรรมที่จะ

ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ การแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม การอนุมัติรายการบัญชีและ

การปฏิบัติงาน การมีระบบเอกสารหลักฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ การควบคุมทรัพย์สินและบันทึก
รายการข้อมูลต่าง ๆ และการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยอิสระ

4) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication)

ระบบสารสนเทศและการสื่อสารของกิจการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) กำหนดวิธีการ

บันทึกรายการที่เกิดขึ้น 2) จัดทำและรายงานผลของรายการดังกล่าว และ 3) กำหนดให้มีวิธีการ
ควบคุมทรัพย์สินของกิจการ เช่น กิจการออกแบบระบบขาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจว่าการส่ง
ของทุกรายการได้มีการบันทึกเป็นยอดขายของกิจการในจำนวนที่ถูกต้อง และในงวดเวลาที่เหมาะสม

5) การติดตามผล (Monitoring)

การติดตามผลระบบการควบคุมภายในช่วยให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่า นโยบายและวิธีการ
ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้มีการปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามผลดังกล่าวทำได้โดยการจัดให้มี
ระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานและติดตามผล และการตรวจสอบภายใน เป็นต้น

Colbert and Bowen. (1996 : Online) ได้สรุปเพิ่มเติมว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของ
การควบคุมภายในคือปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมการควบคุม ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ของพนักงาน
นโยบาย วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการควบคุมภายในของ
องค์กรด้วยความมุ่งมั่น และทิศทางของคณะกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีแนวทางปฏิบัติ
เป็นไปในทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่องค์ประกอบอื่น ๆ ของการควบคุมภายใน

กล่าวโดยสรุป การควบคุมภายในหมายถึง การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามแผนงานของ
องค์กรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากการควบคุมดูแลเป็นการตรวจสอบ ติดตาม การรายงาน
การวัดและประเมินผล ซึ่งจะนำเข้าสู่วงจรของการวางแผนในลักษณะการปรับปรุง เพราะแม้ว่าจะมี
การกำหนดแผนงานชัดเจนเพียงใดก็ตาม อาจเกิดข้อบกพร่องในหน้าที่การงานโดยเจตนาหรือไม่ได้
เจตนา การควบคุมจึงเปรียบเหมือนการป้องกันไม่ให้เกิดการจับผิด

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์การภาครัฐ
และภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร
ธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระใน
การบริหารงาน การลดการควบคุม ให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายสถาบันที่ทำ
หน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากจะต้องกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนแล้ว ต้องมีความพร้อมที่

จะถูกตรวจสอบ ต่อแนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงาน ส่วนในองค์การภาคเอกชนก็เช่นเดียวกันที่หันมาให้ความสนใจในเรื่องของบรรษัทภิบาล (Corporate good governance)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (The rule of law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมและรวดเร็วด้วย
2. หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ
3. หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความโปร่งใส พอเทียบได้ว่ามีความหมายตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม กับการทุจริตคอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริตคอร์รัปชันให้มีความหมายในเชิงลบและความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ในการนี้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ที่ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริต และบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ
4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และหรือ คณะทำงาน โดยให้ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ
5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจาก การกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างธรรมาภิบาล

การส่งเสริมให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาลนั้น มาจากความร่วมมือของทั้งสถาบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมบทบาทของรัฐที่สำคัญนั้น คือ รัฐเป็นผู้มีบทบาทในการวางรากฐาน และรักษากฎระเบียบต่าง ๆ การสร้างธรรมาภิบาลของรัฐนั้นจำเป็นต้องอาศัยระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีภาระรับผิดชอบภายใต้กฎหมาย และนโยบายที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีการปฏิรูประบบราชการ เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้น จะต้องพยายามปฏิรูปการบริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักเหตุผล และหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบต่อการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้ และให้มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ยกย่องความชำนาญของภาครัฐให้มีความทันสมัย เป็นต้น ส่วนบทบาทขององค์กรภาคเอกชนและบทบาทของประชาสังคม ที่มีต่อการสร้างธรรมาภิบาล คือ การรวมตัวกันของสาธารณชนในการต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบ โดยรัฐควรมีการหามาตรการที่จะกระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงการทำผิดจรรยาบรรณ เป็นต้น

วิธีการและเป้าหมายของการปฏิรูประบบการบริหารของส่วนราชการ

จะใช้ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถ โดยมีการส่งเสริมบทบาทให้เกิดการทำงานที่ปราศจากการคอร์รัปชัน หรือการไม่นำผลประโยชน์ของสาธารณะมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีการใช้หลักนิติธรรมในการดำเนินงาน หรือสร้างกรอบในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ลดกฎระเบียบที่มากจนเกินไป ที่เป็นต้นเหตุของการทำงานที่ล่าช้า มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อให้งานจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม มีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส มีกฎ กติกา มารยาท ในการบริหารงาน

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น เพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็น

อย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐได้แก่

1. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบที่กล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย
2. ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย
3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัว เหล่านี้ถือเป็นการทุจริต และการประพฤติมิชอบ ทั้งต่อองค์กรภาครัฐเองและองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉล และเสริมสร้างธรรมาภิบาล
4. การสร้างการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการทำดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี
5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม
6. การตอบสนองที่ทันการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ

7. ความเห็นชอบร่วมกัน สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมชาติจะทำให้หน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างกัน ให้อยู่บนพื้นฐานของ ประโยชน์ส่วนรวมและขององค์การเป็นหลัก

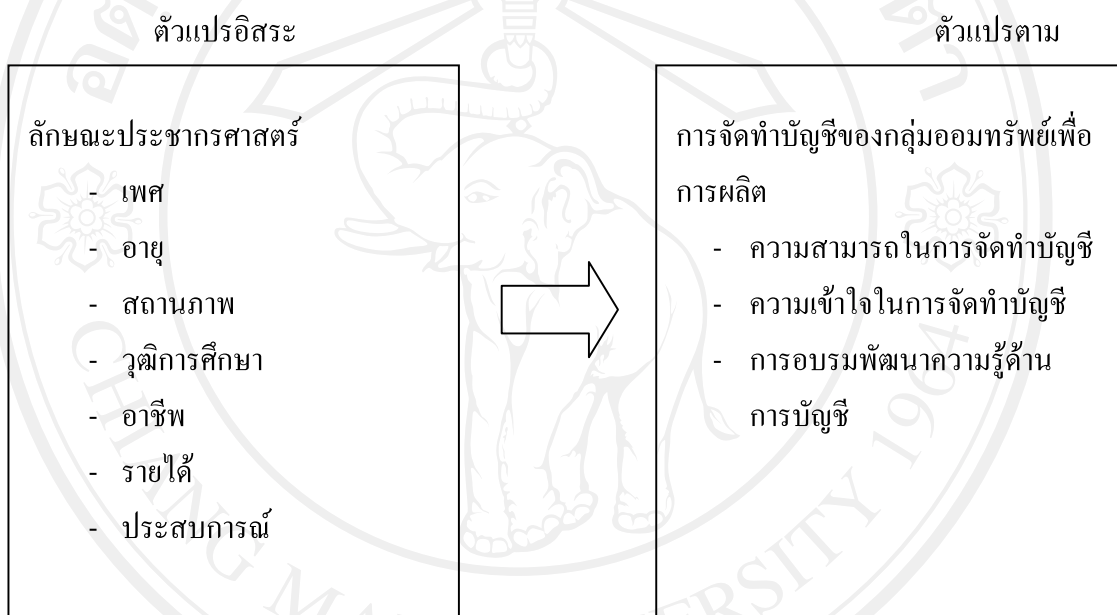
8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมชาติของ ธรรมชาติ ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง หลักธรรมชาติจะเน้นให้บุคลากรทุกคนใน องค์การ รู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การ บุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป คือ การใช้หลักธรรมชาติ วิทยาลัยทำให้้องค์การสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารงานได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์การ ภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรม ชาติทำให้เกิดขึ้นในองค์การ เป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์การ และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดีไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมี ประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับ ผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้น จะเกี่ยวข้องกับ ประชาชนโดยตรง

2.1.6 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้สรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เรื่องความสามารถในการจัดทำบัญชี ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีและการอบรมพัฒนาความรู้ด้านการบัญชีแตกต่างกันดังนี้

สำหรับทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ผู้ศึกษาได้กำหนดตามสมมติฐานเชิงสถิติ (Statistical hypothesis) ซึ่งเป็นสมมติฐานที่เขียนอธิบายข้อเท็จจริงโดยใช้รูปแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อสามารถนำเอาสถิติเข้ามาทดสอบได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2549 : 43) ซึ่งตัวแปรที่ใช้สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

1. H_0 เป็นสมมติฐานเชิงสถิติที่ตั้งขึ้นตามเงื่อนไขที่ผู้ศึกษายอมรับ เรียกว่า สมมติฐานกลาง หรือสมมติฐานหลัก (Null hypothesis)
2. H_1 เป็นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นในลักษณะตรงกันข้ามกับสมมติฐานกลาง เรียกว่า สมมติฐานทางเลือก หรือสมมติฐานรอง (Alternative hypothesis)

2.2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนผลการศึกษา รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ สรุปรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประเสริฐ กายไชย (2550) ได้ศึกษาเรื่องการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโป่งสิ่ง หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 17 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการควบคุมภายใน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยง ในการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มฯ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 150 ราย ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมภายในของกลุ่มฯ ที่สมาชิกให้ความสำคัญมากที่สุดแต่ละด้านคือ สภาพแวดล้อมการควบคุม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการติดตามผลการปฏิบัติงานที่มอบหมาย ด้านการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ การติดตามหนี้ที่ไม่มีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการควบคุม ได้แก่ การกำหนดให้มีการชี้แจงบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มฯ ให้สมาชิกทราบทุกระยะ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การจัดเก็บเอกสารประกอบการจ่ายเงินและการบันทึกบัญชีไว้ครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นหมวดหมู่ และด้านการติดตามประเมินผล ได้แก่ การติดตามผลการแก้ไขข้อบกพร่องที่ตรวจพบจากการตรวจสอบของกลุ่มฯ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการจัดทำบัญชีทรัพย์สินและทรัพยากรของกลุ่มฯ

ปัญหาอุปสรรคและความเสี่ยงจากการควบคุมภายในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และในส่วนของสมาชิกบางส่วนที่มีปัญหานั้น พบว่า มีปัญหาความล่าช้าในการปล่อยสินเชื่อ คณะกรรมการเอาใจเปรียบ โดยพิจารณาญาติพี่น้องของตนเองก่อน การประชุมชี้แจงรายละเอียดไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถกู้เงินได้ตามจำนวนที่ต้องการ การชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้ระยะเวลาสั้นเกินไป ไม่มีการเลือกคณะกรรมการชุดใหม่แทนชุดเก่าและไม่มีการแจ้งให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับการปล่อยให้กู้ยืมหรือการชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย

วสันต์ ยศสมแสน (2550) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างระหว่างกลุ่มออมทรัพย์สี่จังหวัดที่ประสบผลสำเร็จและกลุ่มที่ควรปรับปรุง ซึ่งพบว่า ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันมากนักในด้านโครงสร้างคณะกรรมการและโครงสร้างการบริหารงาน ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เกิดจากปัจจัยด้านสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาใน 5 ประเด็น ประกอบด้วยระดับการศึกษา การใช้บริการ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และสิ่งที่ต้องการของสมาชิก พบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกบ้านสันตน์ม่วงได้และบ้านป่าสาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

กลุ่มออมทรัพย์ พบว่า สมาชิกบ้านสันตน์ม่วงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์มากกว่า สมาชิกบ้านป่าสา การใช้บริการ พบว่า สมาชิกทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในระดับการไปใช้บริการฝากถอนกับกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า สมาชิกบ้านสันตน์ม่วงได้มีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกบ้านป่าสา

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เกิดจากปัจจัยด้านคณะกรรมการ ในการศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณา 4 ประเด็น ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ การปฏิบัติงาน และบริหารกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการบ้านสันตน์ม่วงได้และบ้านป่าสา ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบ้านสันตน์ม่วงได้มีการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านป่าสา การบริหารงานพบว่า กลุ่มบ้านสันตน์ม่วงได้มีการบริหารงานที่ดีกว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านป่าสา

ผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิก ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบผลสำเร็จในระดับดี มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของกลุ่มในระดับที่สูงกว่าสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ที่ควรปรับปรุง สำหรับปัญหาและอุปสรรค พบว่า ทางการค้าเงินงานกลุ่มออมทรัพย์ของทั้งสองกลุ่ม พบว่า สมาชิกยังขาดวินัยทางการเงิน คือ ส่งเงินค่าหุ้นล่าช้า และชำระหนี้ล่าช้า นอกจากนั้นยังนำเงินกู้ยืมจากกลุ่มไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

วิไล รอดถาวร (2546) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษาอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการ 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานและความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานกลุ่มฯ และศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มฯ โดยมีข้อสมมติฐานการศึกษาคือ 1) ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน 2) บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของคณะกรรมการบริหารกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิก ผลการศึกษา พบว่า

1. คณะกรรมการกลุ่มฯ มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มฯ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ของคณะกรรมการกลุ่มฯ กับระดับความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารงานพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนด้านอาชีพของคณะกรรมการกลุ่มฯ พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. สมาชิกกลุ่มฯ มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มฯ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สมาชิกมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยต่อการบริหารงานของคณะกรรมการอยู่ในระดับพอใจ นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกที่เป็นเพศชายเห็นว่าการบริหารงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพน้อยกว่าความคิดเห็นของสมาชิกเพศหญิง และมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานกลุ่มฯ น้อยกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ

3. สำหรับในด้านปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ก้าวหน้า คือ การขาดการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและการขาดการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่

ถนอมพรรณ ดิษฐ์สันเทียะ (2544) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตตำบลลิ้ม อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดทำบัญชีและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานการจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าทางกลุ่มฯ ไม่ได้จัดทำบัญชีครบถ้วนตามรูปแบบระบบบัญชีที่ทางกลุ่มฯ ได้กำหนดขึ้น บัญชีรายได้ บัญชีรายจ่าย บัญชีหนี้สิน และบัญชีแสดงทรัพย์สินอื่น ๆ ไม่ได้มีการจัดทำขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากคณะกรรมการเห็นว่าไม่จำเป็นและเป็นภาระยุ่งยาก เพราะต้องจัดทำหลายขั้นตอน ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ พบว่าประกอบได้ด้วย ระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร และผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มฯ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.97 ทำให้ไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านการจัดทำบัญชี ทำให้ความสามารถในการจัดทำบัญชีมีน้อย นอกจากนั้นแล้วด้านประสบการณ์การทำงานของคณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ประกอบกับประสบการณ์ในการอบรมศึกษาดูงานก็ค่อนข้างน้อยจึงส่งผลให้ความสามารถในการทำบัญชีมีน้อย นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ทำให้การจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ ไม่ครบถ้วนตามระบบ ได้แก่ เครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัย รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำบัญชี เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มฯ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระยะยาวอีกทั้งเป็นการวางรากฐานสำหรับการขยายกิจการของกลุ่มในอนาคต จึงเสนอแนะให้มีการจัดทำบัญชีรูปแบบใหม่คือ ส่งเสริมให้มีการจัดทำงบกำไร(ขาดทุน) งบดุล เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ นอกเหนือจากการจัดทำบัญชีที่มีการจัดทำสม่ำเสมอ คือ บัญชีทะเบียนคุมเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ที่สามารถดูได้จากบัญชีหนี้สิน บัญชีคุมลูกหนี้เงินกู้ สามารถดูได้จากทะเบียนคุมเงินกู้สามัญ ทะเบียนคุมเงินกู้ฉุกเฉิน บัญชีทะเบียนดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิกสามารถดูได้จากทะเบียนเงินกู้สามัญ และทะเบียนเงินกู้สามัญ และทะเบียนคุมเงินกู้ฉุกเฉิน